

Det kongelige samferdselsdepartement
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

Deres ref./Your ref.:

15/517

Vår ref./Our ref.:

2016/1

Dato/Date:

Oslo, 30. mars 2016

Høringsuttalelse – To forskrifter om etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt, henholdsvis på Svalbard og i Antarktis

Vi viser til brev fra Det kongelige samferdselsdepartement av 23. desember 2015.

Norsk Romsenter har hatt en omfattende gjennomgang av forskriftsforslagene og er generelt sett av den oppfatning at utkastene er gode. Nedenfor vil vi komme med enkelte kortfattede kommentarer.

Vi deler departementets oppfatning om at det kan være grunnlag for å fornye den eksisterende forskriften for Svalbard på grunn av utviklingen innen satellittindustrien og at det kan være behov for en forskriftsregulering av satellittvirksomheten i Antarktis. Vi tar til etterretning at departementet har funnet at det ikke er behov for forskrifter som omfatter fastlandet. Dette er et spørsmål som uansett tilligger Samferdselsdepartementets kompetanseområde. Vi er noe overrasket over at på denne måten etableres tre forskjellige regelsett siden vi har opplevd at både Justisdepartementet og Utenriksdepartementet har ønsket å ha felles regelverk i størst mulig grad.

Vi ser det er gjort en del endringer i forhold til gjeldende forskrift, deriblant forholdene til såkalt ”dual-use”. Vi ser at en håndtering av disse satellittene kan skape problemer for en del militær bruk. Samtidig er det avgjørende å se på i hvilken grad den nåværende forskriften har skapt problemer i forhold til Svalbardtraktaten. Vi har ikke opplevd at håndhevingen av gjeldende forskrift har skapt problemer og ser derfor ikke noen grunn til å gjennomføre ytterligere innstramminger. Vi opplever at en del av forslagene vil begrense sivil aktivitet på Svalbard i forhold til dagens situasjon. De foreslåtte endringene vil kunne medføre at det ikke vil bli tillatt å fortsette nedlesing fra satellitter som i dag betjenes fra Svalbard.

Postadr./Postal address:
P.O. Box 113 Skøyen
N – 0212 OSLO, Norway

Telefon/Telephone:
22 51 18 00
+ 47 22 51 18 00

Telefax:
22 51 18 01
+ 47 22 51 18 01

Bank: Den norske Bank
IBAN nummer / IBAN No.
NO15 7694 0563 506

Kontor/Office:
Drammensveien 165

e-mail: spacecentre@spacecentre.no
web: www.romsenter.no/www.spacecentre.no

Org.nr./Enterprise No.
NO 886 028 482

Kommentarer til utkast til forskrift om etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt på Svalbard (Svalbard-forskriften):

§ 1 Formål:

Uttrykket "...innenfor folkerettens rammer" fremstår for oss noe vidt og upresist i tillegg til at det åpner for tolkninger. Hvilke deler av folkeretten, utover Svalbardtraktaten, som er relevante for denne forskriften synes ikke opplagt. Vi mener det ville være enklere å henvise til Svalbardtraktaten, dersom dette ikke uansett dekkes av henvisningen til lov 17. Juli 1925 nr. 11 om Svalbard. Dersom det er elementer fra folkeretten som i tillegg er relevante bør dette angis spesifikt, eventuelt bør henvisningen strykes.

Vi synes det bør være grunnlag for å stille spørsmål om ikke sikkerhetsloven også bør kunne være en hjemmel for forskriften, særlig med tanke på §14, som åpner for relativt drastiske vedtak når rikets sikkerhet, beredskap eller allmenne hensyn krever det.

§ 5 Informasjon om eierforhold og overdragelse

1. ledd: Uttrykket "eierselskapets organisering" kan gi opphav til mange fortolkninger og kan komme til å bli svært omfattende dersom man ikke avgrenser dette nærmere. Det vil kunne omfatte eierskap, vedtektsendringer, endringer i styresammensetning, etablering av nye forretningsområder eller nedleggelse av eksisterende, utskifting av nøkkelpersoner, nyetableringer, oppkjøp med videre. I det minste bør man sette et vesentlighetskrav. Det enkleste er derfor å endre teksten fra "...eller eierselskapets organisering..." til "...eller vesentlige endringer i eierselskapets organisering...".

§ 7 Krav til bruk av jordstasjoner

1. ledd: Vi forstår at teksten, særlig uttrykket "...spesielt for militære formål...", tar sikte på å bidra til å tilfredsstille kravet i Svalbardtraktatens artikkel 9 om "...aldri må nyttes i krigsøiemed". Med tanke på "dual use"-problematikken og behovet for en klarere avgrensning mener vi dette bør presiseres ytterligere. Vi mener derfor man bør bytte ut "...satellitt som ivaretar funksjoner spesielt for militære formål..." med "...satellitt som benyttes utelukkende for militære formål...".

2. ledd: Dette er etter vår mening en av de viktigste delene av forskriften. Vi forstår meget vel at hensikten med den foreslåtte teksten er å sikre forholdet til "krigsøiemed" i Svalbardtraktaten. Ved å gjøre data lest ned på Svalbard tilgjengelig for hvem som helst, enten gratis eller ved betaling, så ønsker man å sikre at det ikke leses ned data som eksklusivt skal brukes til militære formål. Virkeligheten er imidlertid slik at ikke alle sivile data, eller nærmere presist data som ikke utelukkende og eksklusivt tjener militære formål, blir gjort tilgjengelig på fritt grunnlag eller kommersielle vilkår. Det finnes satellittdata til forskning eller til offentlig bruk som ikke gjøres tilgjengelig på nevnte måter, og som likevel utvilsomt ikke kommer i konflikt med Svalbardtraktatens bestemmelser eller intensjoner. Data fra de norske AIS-satellittene er et eksempel på dette.

Vi mener derfor det er svært gode grunner til å endre denne teksten noe. Vi vil derfor foreslå å endre første setning fra "Det er ikke tillatt å sende data til eller lese ned data fra en satellitt dersom nedleste data ikke gjøres tilgjengelig på fritt grunnlag eller kommersielle vilkår" til "Det er ikke tillatt å sende data til eller lese ned data fra en satellitt dersom nedleste data ikke gjøres tilgjengelig på fritt grunnlag, for sivile myndigheter, forskning eller kommersielle

vilkår”. Dersom det skulle oppstå tvil om en satellitt vil kunne tilfredsstillende kriteriet, er vi av den mening at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet innehar kompetanse, både forvaltningsrettslig og faglig, til å avgjøre spørsmålet. Dersom det ikke gjøres endringer tilsvarende det vi foreslår vil vi heller foretrekke at man revurderer innføring av ny forskrift siden det ikke er meningen at den nye forskriften skal lede til realitetsendringer.

§9 Tilsyn

1. ledd: Vi mener det er en meget god løsning at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet tillegges tilsynet med bestemmelsene i forskriften og vilkårene. Vi er dog overrasket over at dette tilsyn av en eksisterende stasjon skulle kreve to årsverk, som omtalt i høringsnotatet.

2. ledd: I det medfølgende høringsnotatet er det kun Sysselmannen som er spesifikt nevnt som en ressurs Nasjonal kommunikasjonsmyndighet vil kunne trekke på i tilsynsarbeidet. Vi forstår utkastet dithen at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal kunne stå fritt i å benytte andre ressurser, og Norsk Romsenter kan være en av disse i tillegg til flere andre. Vi synes derfor det er tilstrekkelig at det er kun Sysselmannen på Svalbard som nevnes spesifikt i teksten. Etter vår mening kan teksten forenkles til: ”Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt kreve bistand fra Sysselmannen på Svalbard og andre ved utstedelse av tillatelse og ved tilsynet”.

§14 Beredskapssituasjon

Som sagt under § 1 mener vi det er ganske drastiske vedtak som her kan iverksettes. Vi har ikke kompetanse til å vurdere om ekomloven alene hjemler slike vedtak, men ber om at det vurderes om man i § 1 også skal hjemle forskriften i sikkerhetslovgivningen. At man skal kunne avskjære enhver rett til erstatning med hjemmel i ekomloven synes nokså vanskelig å forstå.

Kommentarer til utkast til forskrift om etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt i Antarktis (Antarktis-forskriften)

§ 1 Formål

Våre kommentarer over om ”folkerettens rammer” i Svalbard-forskriften gjelder også her.

§ 2 Virkeområdet

Det er sikkert bare en kuriositet, men siden forskriften kun gjelder sør for 60 grader sydlig bredde, så forstår vi det slik at dette impliserer at det er fastlandsreglene som gjelder for Bouvetøya, selv om den er nevnt i § 1.

Våre kommentarer til §§ 5, 7, 9 og 14 i Svalbard-forskriften gjelder tilsvarende i Antarktis-forskriften.

Kommentarer til høringsnotatet:

Generelt mener vi at høringsnotatet gir gode begrunnelser for forskriftsutkastene. Vi kan imidlertid ikke forstå hvorfor en fornyelse av forskriftene i seg selv skal kreve ekstra ressurser i forhold til tidligere. Arbeidet med tillatelser og tilsyn skal stort sett gjennomføres som det har vært gjort hittil, og dette har etter vår oppfatning fungert meget bra. Det er derfor vanskelig å forstå begrunnelsen for at det akkurat nå må anskaffes ytterligere ressurser utover de som allerede benyttes til dette, særlig med tanke på at kostnadene veltes over på stasjonseierne. Nyttens av denne økte betalingen fra eierne må i så fall kunne demonstreres.

Vi håper våre innspill blir tatt med i det videre arbeidet og er åpne for konsultasjoner og møter for nærmere drøftelser om det er ønskelig.

Vennlig hilsen

Bo Andersen
Adm. direktør